

ΚΡΙΤΙΚΗ ΘΕΑΤΡΟΥ

Μετάφραση: Haluk Bilginer.
Σκηνοθεσία: Hakan Elmasoglu.
Σκηνικά: Hatice Tezcan, Aliye Ummanel, Riza Sen.
Κοστούμια: Hatice Tezcan. Φωτισμός: Osman Alkas.
Χορογραφία: Osman Ates. Μουσική επιμέλεια: Osman Ates, Ozgur Oktay.
Παίζουν: Osman Ates, Ozgur Oktay, Baris Refikoglu, Asu Demircioglu, Erol Refikoglu.

«Κβετς» του Στίβεν Μπέρκοφ από το τ/κ Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας

ΤΟ «ΚΒΕΤΣ» είναι η τρίτη παραγωγή του Τουρκοκυπριακού Δημοτικού Θεάτρου της Λευκωσίας που έχω δει (η τέταρτη, αν μετρήσουμε και τη δικαιοδική «Λυσιστράτη» στα προπέρσινα «Κύπρια»). Έτυχε όλες να είναι βασισμένες πάνω σε πολύ γνωστά κείμενα, του Ντάριο Φο, του Ζιροντού, του Αριστοφάνη και τώρα του Στίβεν Μπέρκοφ. Σαν θεατής βρισκόμουν κάθε φορά σε εγρήγορση. Πρόκειται για πολύ ενεργητική και δημιουργική θέαση, όταν προσπαθείς να φέρεις στο μνήμη σου το κείμενο και να το προσαρμόσεις σ' αυτά που βλέπεις στη σκηνή. Αποσυνδέοντας τη σκηνική δράση από τον άμεσο λόγο και συνδέοντάς τη με τη μνήμη, ο «αλλόφωνος» θεατής απελευθερώνει την προσοχή του από το άκουσμα και την επικεντρώνει στο θέαμα και στο υποκριτικό παιχνίδι. Η επικοινωνία με τη σκηνή αναβαθμίζεται σε επίπεδο αμιγούς θεατρικής γλώσσας. Η υποκριτική τεχνική φαίνεται όπως σε μεγέθυνση, οι ατέλειες χτυπάνε, οι μικρές κορυφώσεις φαίνονται ψηλότερες. Τα έχω αισθανθεί, σκεφτεί, αλλά και γράψει για άλλες ξενόγλωσσες (για μένα) παραστάσεις. Αλλά η περίπτωση του «Κβετς» έχει την ιδιομορφία της σχετικά με τα πιο πάνω. Πρώτον, το κείμενο του Στίβεν Μπέρκοφ είναι από τη φύση του «θεαματικό». Η δράση και ο λόγος διασπώνται σε δύο επίπεδα, το ένα – διαλογικό και επικοινωνιακό μεταξύ των προσώπων του έργου, και το άλλο – μονολογικό και εσωτερικό για τον καθένα. Ο συγγραφέας αφήνει να ακουστεί, αλλά και να φανεί (λόγω άμεσης αλλαγής της ψυχικής κατάστασης, του ρυθμού και του ύφους) το συνήθως κρυμμένο υπόστρωμα των εσωτερικών σχολιασμών και των ενδόμυχων σκέψεων του κάθε προσώπου. Οι στιγμές αυτοαποκάλυψης των ηρώων διακόπτουν την επιφανειακή δράση του έργου και το εύρημα της σύγκρουσης της εξωτερικής και της εσωτερικής συμπερι-

Ο Αντρέας Χριστοδουλίδης έκανε τότε μια ενδιαφέρουσα δουλειά. Πάνω από την παράστασή του πλανιόταν ένα σύννεφο μπερκοφικού κυνισμού, ο σαρκασμός του σκηνοθέτη δεν απέκλειε την τραγικότητα των προσωπικών αδιεξόδων. Στη δική του παραγωγή ο Hakan Elmasoglu αντικαθιστά το μαύρο σαρκασμό με τρανταχτό γέλιο.

φοράς του καθενός αποτελεί την κύρια αξία του κειμένου. Το «πάγωμα» της ομαδικής δράσης αποτελεί φόντο για τις «σόλο» στιγμές των ηρώων.

Η δεύτερη ιδιομορφία της παραγωγής του Τουρκοκυπριακού Δημοτικού Θεάτρου της Λευκωσίας είναι η σκηνοθετική манιέρα του Hakan Elmasoglu. Εδώ θα μου χρειαστεί μια αναφορά στην παράσταση του Θεάτρου Ένα. Δεν ξέρω αν μεταξύ αυτών που διαβάζουν το παρόν σημείωμα συγκαταλέγονται κάποιοι που είδαν την παραγωγή του 1993. Ο Αντρέας Χριστοδουλίδης έκανε τότε μια ενδιαφέρουσα δουλειά, πάνω από την παράστασή του πλανιόταν ένα σύννεφο μπερκοφικού κυνι-

σμού, ο σαρκασμός του σκηνοθέτη δεν απέκλειε την τραγικότητα των προσωπικών αδιεξόδων. Στη δική του παραγωγή ο Hakan Elmasoglu αντικαθιστά το μαύρο σαρκασμό με τρανταχτό γέλιο. Δεν αφήνει τους ήρωές του να απλώσουν τη μαυρίλα της μιζερίάς τους στη σκηνή, τους έχει κάτω από άπλετο φως, ακάλυπτους. Ο σκοπός του είναι η πλήρης αξιοποίηση του συγγραφικού ευρήματος των δύο επιπέδων. Ο σκηνοθέτης πετυχαίνει την άρτια οργάνωση των ομαδικών σκηνών και τις εντυπωσιακές αλλαγές στις μεταβάσεις από το ένα επίπεδο στο άλλο. Ο ρυθμός είναι γρήγορος, οι πινελιές αδρές, αλλά και οι γραμμές των γελοιογραφικών σκίτσων ακριβείς. Με άλλα λόγια (βλέποντας τα πράγματα από την προσωπική μου σκοπιά) η παράσταση είναι ιδανική για να τη βλέπεις... χωρίς να γνωρίζεις ανά πάσα στιγμή τι λέγεται.

Η ατομική τεχνική των πέντε ηθοποιών επιτρέπει στο σκηνοθέτη να υλοποιήσει όσα σχεδίασε. Η υπερβολή στην υποκριτική τους манιέρα που μερικές φορές ξενίζει έναν «απ' έξω» θεατή, στη συγκεκριμένη σκηνοθετική προσέγγιση είναι χρήσιμο εργαλείο. Η Ozgur Oktay είναι η πιο αποτελεσματική της ομάδας. Επιβεβαιώνει τις πολύ καλές εντυπώσεις που άφησε με το ρόλο της στο «Δεν πληρώνω, δεν πληρώνω!» του Ντάριο Φο, όταν ο τουρκοκυπριακός θίασος έπαιξε στη σκηνή του Σατιρικού. Οι Osman Ates, Erol Refikoglu, Baris Refikoglu, Asu Demircioglu αποτελούν ευλύγιστο, γυμνασμένο, άριστα συνεργαζόμενο μεταξύ τους σύνολο. Η σκηνή στην οποία οι ήρωες εξωτερικεύουν τις φοβίες τους μέσα από μουσικο-χορευτικά νούμερα είναι δείγμα μεγάλης απελευθέρωσης και του σκηνοθέτη και των ηθοποιών από τα υφολογικά ταμπού. Μάλλον θα ήταν έκπληξη για τον Στίβεν Μπέρκοφ, αλλά το αποτέλεσμα είναι καλό!

ΝΟΝΑ ΜΟΛΕΣΚΗ